Statens skolverks författningssamling

Skolverket

ISSN 1102-1950

SKOLFS 2015:36
Utkom från trycket
den 9 juli 2015

Förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet;

utfärdad den 25 juni 2015.

Regeringen föreskriver att bilagan till förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska ha följande lydelse.

---

1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling (SKOLFS).
2. Förordningen träder i kraft den 1 augusti 2015.

På regeringens vägnar

GUSTAV FRIDOLIN

Gunnar Stenberg
(Utbildningsdepartementet)

1 Skolans värdegrund och uppdrag

3 Kursplaner

3.7 Modersmål

3.7.1 Modersmål utom nationella minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.

Kultur och samhälle

– Aktuella samhällsfrågor i områden där modersmålet talas, i jämförelse med liknande frågor i Sverige.
– Kulturella uttrycksformer från områden där modersmålet talas, till exempel bildkonst, musik och arkitektur.

3.7.2 Modersmål – finska som nationellt minoritetsspråk

Sverigefinnar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – finska – är ett officiellt nationella minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i finska som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en

[1] Senaste lydelse SKOLFS 2013:157.

allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i finska som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för finska som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet på finska samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.

Sverigefinsk kultur

– Sverigefinnarnas kulturliv i form av musik och andra estetiska uttryck.
– Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i deras historia och kultur.

I årskurs 4–6, inom ramen för finska som förstaspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
– Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med hjälp av texternas typiska uppbyggnad och språkliga drag.
– Finskans grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.
– Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter

– Berättande och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från olika tider och områden där finska används.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter som anknyter till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
– Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
– Likheter och skillnader mellan finskt talspråk och skriftspråk.

Sverigefinsk kultur

– Sverigefinnarnas kulturliv i olika konstformer, till exempel musik, film och skönlitteratur.
– Den finskspråkiga befolkningens historia i Sverige.
– Några samhällsfrågor som berör sverigefinnar i dag.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att tolka och analysera texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med hjälp av deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Finskans struktur med ordbildning, ords böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven samt om aktuella händelser, tankar, känslor och åsikter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Några varieteter av talad finska.

Texter

- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna samt andra berättande och poetiska texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer. Skönlitteratur som belyser identitets- och livsfrågor.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
- Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.
- Sverigefinskan i relation till finskan i Finland.

Sverigefinsk kultur

- Traditionell och modern sverigefinsk och finsk musik samt andra estetiska uttryck.
- Finskans ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Organisationer som arbetar för att främja språket och sverigefinsk kultur.
- Några sverigefinska och finska författare och deras verk.
- Historiska och nutida levnadsvillkor och samhällsfrågor i Finland.

I årskurs 1–3, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
– Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
– Alfabetet på finska samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleven möter.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella företeelser.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.

Sverigefinsk kultur

– Sverigefinnarnas kulturliv i form av musik och andra estetiska uttryck.
– Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i deras historia och kultur.

I årskurs 4–6, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
– Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
– Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer i det språk eleverna möter.
– Olika sätt att orientera sig i texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.

– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
– Olika sätt att orientera sig i talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter samt enkla texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella företeelser.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
– Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Sverigefinsk kultur

– Sverigefinnarnas kulturliv i olika konstformer, till exempel musik, film och skönlitteratur.
– Den finskspråkiga befolkningens historia i Sverige.
– Några samhällsfrågor som berör sverigefinnar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
– Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
– Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck i det språk eleverna möter.
– Olika sätt att söka och välja texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
– Olika sätt att söka och välja talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättelser och annan fiktion för barn och unga. Sånger och dikter.
– Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner, kulturella företeelser och språkliga uttryckssätt.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
– Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
– Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
– Likheter och skillnader mellan finskt talspråk och skriftspråk.

Sverigefinsk kultur

– Traditionell och modern sverigefinsk och finsk musik samt andra estetiska uttryck.
– Finskans ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Organisationer som arbetar för att främja språket och sverigefinsk kultur.
– Några sverigefinska och finska författare och vilka verk de är kända för.
– Historiska och nutida levnadsvillkor och samhällsfrågor i Finland.

3.7.3 Modersmål – jiddisch som nationellt minoritetsspråk

Judar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – jiddisch – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i jiddisch som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det

innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i jiddisch som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Alfabetet i tryckstil samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, rim och ramsor, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur

– Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
– Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4–6, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
– Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med hjälp av texternas typiska uppbyggnad och språkliga drag.
– Jiddischens grundläggande struktur med böjningsmönster och meningsbyggnad.
– Ordböcker och andra hjälpmedel for stavning och ordförståelse.
– Alfabetet i skrivstil.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter

– Berättande och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från olika tider och områden där jiddisch används.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter som anknyter till judiska traditioner och företeelser i jiddischkulturen.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
– Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
– Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.

Jiddischkultur

– Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
– Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
– Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att tolka och analysera texter från olika medier.
– Strategier för skrivande av olika typer av texter med hjälp av deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
– Jiddischens struktur med ordbildning, ords böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
– Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven samt om aktuella händelser, tankar, känslor och åsikter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.

Texter

– Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
– Skönlitteratur för ungdomar och vuxna samt andra berättande och poetiska texter med anknytning till jiddischkulturen. Skönlitteratur som belyser identitets- och livsfrågor.

Språkbruk

– Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
– Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
– Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.

Jiddischkultur

– Sång och teater i jiddischvärlden från början av 1900-talet, till exempel i USA.
– Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen, samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av

världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkultur.
– Några jiddischförfattare och deras verk.
– Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel *Bund* och jiddischlitteraturens guldålder.
– Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.

I årskurs 1–3, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
– Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
– Skrivtecknens form i tryckstil samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
– Strategier for att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleven möter.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, rim, ramsor och jiddischsånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur

– Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
– Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4–6, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka korta, enkla texter från olika medier.
– Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
– Språkliga företeelser som grammatiska strukturer i det språk eleven möter.
– Olika sätt att orientera sig i texter från internet och andra medier.

– Skrivande av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleverna.
– Alfabetet i tryckstil.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
– Olika sätt att orientera sig i talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor, ordspråk och jiddischsånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter samt enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
– Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Jiddischkultur

– Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
– Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
– Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
– Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
– Språkliga företeelser som grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck i det språk eleven möter.
– Olika sätt att söka och välja texter från internet och andra medier.
– Identifiering av bokstäver i skrivstil.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
– Olika sätt att söka och välja talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättelser och annan fiktion för barn och unga. Sånger, dikter och ordspråk.
– Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
– Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
– Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal och olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
– Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.

Jiddischkultur

– Sång och teater i jiddischvärlden från början av 1900-talet, till exempel i USA.
– Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkultur.
– Några jiddischförfattare och vilka verk de är kända för.
– Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel *Bund* och jiddischlitteraturens guldålder.
– Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.

3.7.4 Modersmål – meänkieli som nationellt minoritetsspråk

Tornedalingar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – meänkieli – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfa-

renheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i meänkieli som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse for att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i meänkieli som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet på meänkieli samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, sagor, sägner, rim och ramsor.
– Faktatexter för barn.
– Texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur, till exempel ortsnamn och naturbegrepp.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur

– Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Högtider och traditioner under året.
– Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv, till exempel i form av lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier for att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
– Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med hjälp av texternas typiska uppbyggnad och språkliga drag.
– Meänkielis grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.
– Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter

– Berättande och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor, samt texter som har anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
– Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur, till exempel ord som beskriver matkultur och hantverk.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur

– Tornedalingars och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Personer och händelser som har påverkat tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och historia.
– Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i form av matkultur, hantverk och andra estetiska uttryck.
– Några samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att tolka och analysera texter från olika medier.
– Strategier för skrivande av olika typer av texter med hjälp av deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
– Meänkielis struktur med ordbildning, ords böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
– Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven, samt om aktuella händelser, tankar, känslor och åsikter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
– Olika varieteter av talad meänkieli.

Texter

– Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
– Skönlitteratur för ungdomar och vuxna samt andra berättande och poetiska texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur. Skönlitteratur som belyser identitets- och livsfrågor.

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
– Ord och begrepp för traditioner, näringar och samhällsstrukturer som anknyter till tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv.
– Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.
– Likheter och skillnader mellan olika varieteter av meänkieli.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur

– Traditionell och modern tornedalsk och andra meänkielitalandes musik samt andra estetiska uttryck.
– Meänkielis ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den tornedalska kulturens och andra meänkielitalandes kulturs villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja meänkieli och den tornedalska kulturen.
– Några tornedalska och andra meänkielitalande författare och deras verk.
– Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Traditionella och nutida näringar, till exempel jord- och skogsbruk och turism.

I årskurs 1–3, inom ramen för meänkieli som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
– Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
– Alfabetet på meänkieli samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, sagor, sägner, rim och ramsor.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur, till exempel ortsnamn och naturbegrepp.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur

- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Högtider och traditioner under året.
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv, till exempel i form av lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för meänkieli som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer i det språk eleven möter.
- Olika sätt att orientera sig i texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i talat språk från internet och andra medier.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av skönlitteratur, sagor, sägner, rim och ramsor.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter, samt enkla texter med anknytning till tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur, till exempel ord som beskriver matkultur och hantverk.

– Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur

– Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Personer och händelser som har påverkat tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och historia.
– Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i form av matkultur, hantverk och andra estetiska uttryck.
– Några samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för meänkieli som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
– Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
– Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck i det språk eleven möter.
– Olika sätt att söka och välja texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
– Olika sätt att söka och välja talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättelser och annan fiktion för barn och unga. Sånger och dikter.
– Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt andra texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
– Ord och begrepp för traditioner, näringar och samhällsstrukturer som anknyter till tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv.
– Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta ett samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.

– Traditionell och modern tornedalsk och andra meänkielitalandes musik samt andra estetiska uttryck.
– Meänkielis ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den tornedalska kulturens och andra meänkielitalandes kulturs villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider. Organisationer som arbetar for att främja meänkieli samt tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur.
– Några tornedalska och andra meänkielitalande författare och vilka verk de är kända för.
– Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Traditionella och nutida näringar, till exempel jord- och skogsbruk och turism.

3.7.5 Modersmål – romani chib som nationellt minoritetsspråk

Romer är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – romani chib – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i romani chib som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i romani chib som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Alfabetet på romani chib samt förhållandet mellan ljud och bokstav.
- Strategier för skrivande av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till romska miljöer, till exempel ord för högtider, religiösa traditioner, romska traditionella dräkter och släktbenämningar.

Romsk kultur

- Traditioner och högtider inom olika romska grupper.
- Romskt kulturarv, till exempel i form av hantverkstraditioner.
- Språkområden där elevernas varieteter av romani chib talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med hjälp av texternas typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Romani chibs grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter

- Berättande och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från olika tider och områden där romani chib används.
- Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter som anknyter till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven romani chib.

Romsk kultur

- Romers levnadsvillkor i dag och genom historien i Sverige och andra delar av världen.
- Traditionell och modern romsk matkultur, musik och dans.
- Några samhällsfrågor som berör romer i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att tolka och analysera texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med hjälp av deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Romani chibs struktur med ordbildning, ords böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven samt om aktuella händelser, tankar, känslor och åsikter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
– Olika varieteter av talad romani chib.

Texter

– Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
– Skönlitteratur för ungdomar och vuxna samt andra berättande och poetiska texter med anknytning till romska traditioner och företeelser. Skönlitteratur som belyser identitets- och livsfrågor.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
– Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
– Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.
– Några likheter och skillnader mellan olika varieteter av romani chib.

Romsk kultur

– Romskt kulturarv i form av litteratur, musik och andra estetiska uttrycksformer.
– Romani chibs ursprung, utveckling och framtid. Den romska kulturens villkor i relation till olika majoritetssamhällen under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja språket och den romska kulturen.
– Några romska författare och deras verk.
– Några samhällsfrågor som berör romer i dag.

I årskurs 1–3, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
– Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
– Alfabetet på romani chib samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.

– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleven möter.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.
– Enkla texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till romska miljöer, till exempel ord för högtider, religiösa traditioner, romska traditionella dräkter och släktbenämningar.

Romsk kultur

– Traditioner och högtider inom olika romska grupper.
– Romskt kulturarv, till exempel i form av hantverkstraditioner.
– Språkområden där elevernas varieteter av romani chib talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
– Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner. Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer i det språk eleven möter.
– Olika sätt att orientera sig i texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
– Olika sätt att orientera sig i talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
– Enkla instruerande och beskrivande texter.

– Enkla texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter samt enkla texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

– Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
– Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
– Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Romsk kultur

– Romers levnadsvillkor i dag och genom historien i Sverige och andra delar av världen.
– Traditionell och modern romsk matkultur, musik och dans.
– Några samhällsfrågor som berör romer i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva

– Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
– Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
– Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck i det språk eleven möter.
– Olika sätt att söka och välja texter från internet och andra medier.

Tala, lyssna och samtala

– Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
– Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare.
– Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
– Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
– Olika sätt att söka och välja talat språk från internet och andra medier.

Texter

– Berättelser och annan fiktion för barn och unga. Sånger och dikter.
– Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
– Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter med anknytning till romska traditioner och kulturella företeelser.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven romani chib.

Romsk kultur

- Romskt kulturarv i form av litteratur, musik och andra estetiska uttrycksformer.
- Romani chibs ursprung, utveckling och framtid. Den romska kulturens villkor i relation till olika majoritetssamhällen under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja språket och den romska kulturen.
- Några romska författare och vilka verk de är kända för.
- Några samhällsfrågor som berör romer i dag.

3.8 Musik

Statens skolverks författningssamling

Skolverket

ISSN 1102-1950

SKOLFS 2015:37
Utkom från trycket
den 9 juli 2015

Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne;

beslutade den 24 juni 2015.

Med stöd av 2 kap. 26 och 29 §§ förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare föreskriver Skolverket att bilaga 1 och 2 till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 15 juli 2015.

På Skolverkets vägnar

ANNA EKSTRÖM

Johan Hardstedt

Relevanta yrkeskunskaper för yrkesämnen i gymnasieskolan

Ämnet byggproduktionsledning

Avancerade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om organisation och ledning av byggproduktionsprocessen på en byggarbetsplats, om ritningar och informationssystem för bygg- och anläggningsprojekt, om olika metoder för inmätning och utsättning och om olika jordmaterials egenskaper och funktioner i samband med grundläggning av anläggningar och byggnader samt om lagar och andra bestämmelser inom området.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra identifiera, formulera, analysera och lösa problem samt utföra komplexa arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom planering före byggstart, inom inmätning och utsättning och inom produktionsstyrning i byggskedet, enligt de lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

Förmåga att både muntligt och skriftligt kommunicera åtaganden och lösningar med uppdragsgivare, medarbetare och användare.

Ämnet båtkunskap

Ämnet elmätteknik

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om begrepp inom elmätteknik, om olika typer av mätgivare och metoder för att samla in mätvärden samt om analys av mätresultat och av de fel och störningar som kan påverka mätresultatet.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter inom mätning av elektriska storheter med hjälp av olika mätinstrument (inklusive oscilloskop, multimeter och spektrumanalysatorer) samt inom analys av mätresultaten.

Ämnet energiteknik

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om olika energitekniska utrustningar, om uppbyggnad, funktion och principer beträffande olika energitekniska systemlösningar samt om olika energikällor och bränslen (inklusive alternativ och förnyelsebar energi).

Specialiserade kunskaper (erfarenhetsbaserade och teoretiska) om energibärande mediers egenskaper samt om behandling, provtagning och analys av olika typer av vatten som används inom processindustrin och inom energi-, miljö- och vattenteknik.

[1] Senaste lydelse SKOLFS 2014:97. Ändringen innebär bl.a. att ämnena elprojektering och installationsteknik VVS utgår.